

Välkommen

Lärandedseminarie 2

2023-12-11

BÄSTA PLATSEN

Region och kommuner i Jönköpings län i samverkan

<https://utveckling.rjl.se/basta-platsen/aldre>

<https://utveckling.rjl.se/livsmiljo--halsa/folkhalsa/basta-platsen/>

**BÄSTA
PLATSEN**

Bästa platsen ett åldras på 2023-12-11

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

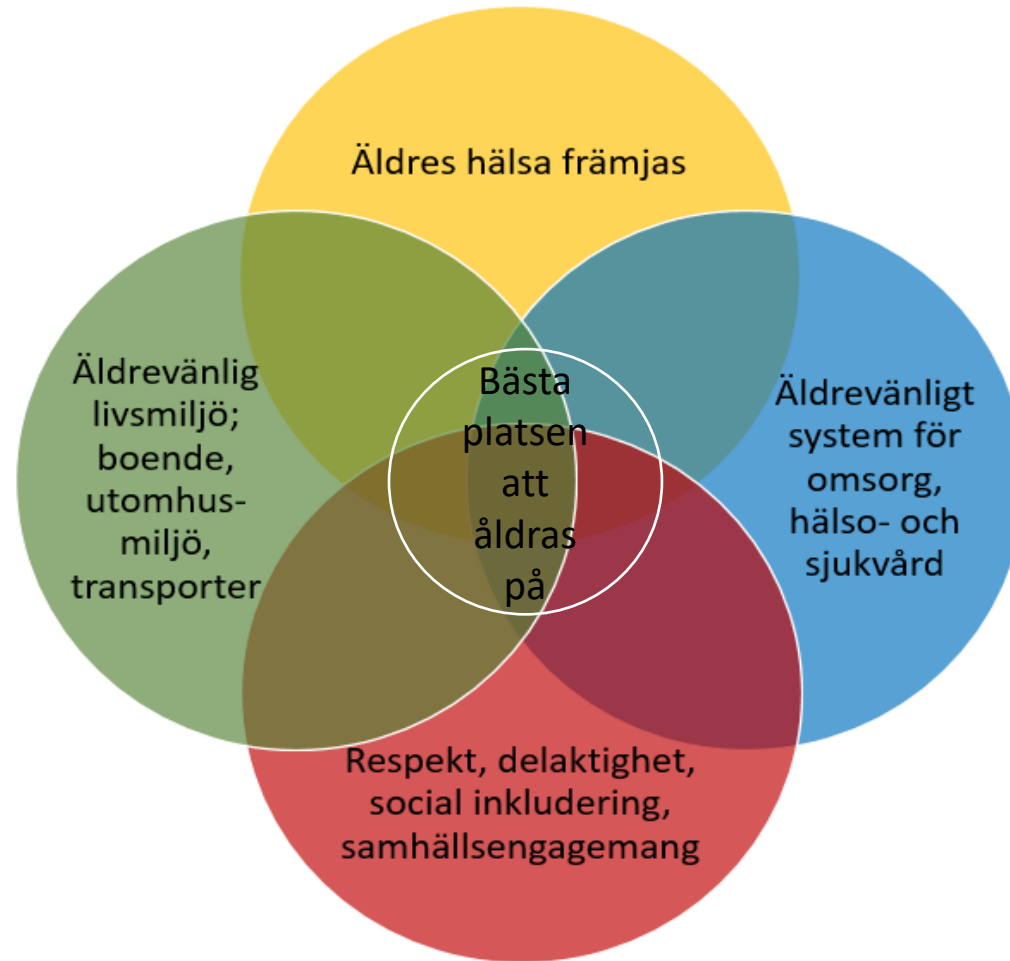

Region
Jönköpings län

BÄSTA PLATSEN

att åldras på

Med inspiration från WHO:s områden för ett Äldrevänligt samhälle
<https://extranet.who.int/agefriendlyworld/age-friendly-cities-framework/>

Bästa platsen att åldras på 2023-12-11

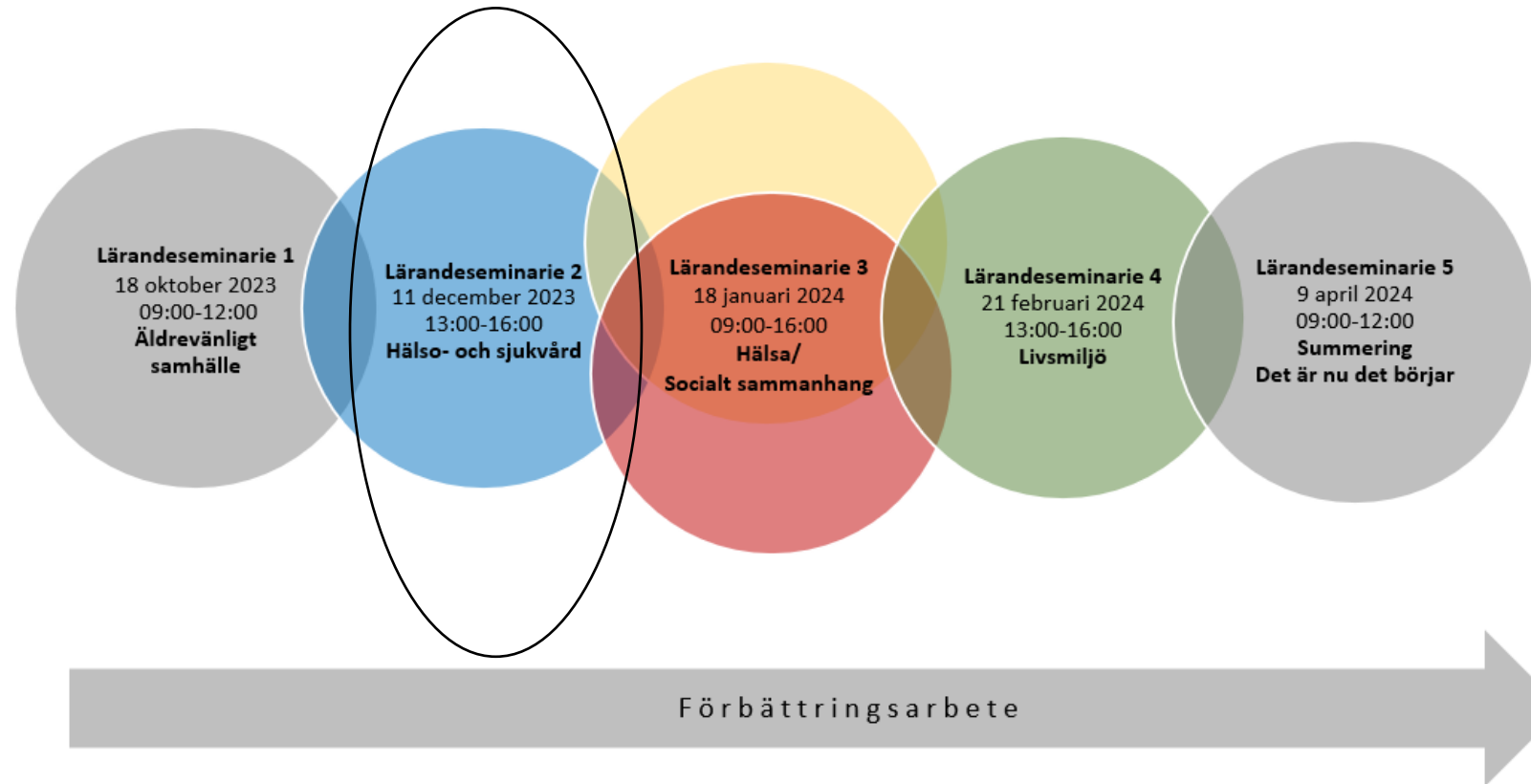

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Region
Jönköpings län

Lärandeseminarier

Dagens erbjudande

12:15 Lunch

13:00 Välkommen

13:05 Spaning från en senior – Elsa Ask

13:25 Erfarenhetsutbyte i teamen

14:25 Fika

14:45 Tema Hälso- och sjukvård; Julian Pascual Fuentes

15:15 Förbättringskunskap del 2

15:50 Avrundning och tack för idag

Känslan från förra gången?

Spaning från en senior

Välkommen Elsa Ask

Dela erfarenheter i 2 grupper till 14:25 cirka 15 min per team

- ✓ Vad behöver bli bättre i er verksamhet?
- ✓ Hur ser nuläget ut? Beskriv det. Siffror? Citat? Annan beskrivning?
- ✓ Formulera ett mål

Coacha varandra

Tips, idéer och hejarop på postitlappar

Erfarenhetsutbyte

Grupp 1 i Originalet

Bruksgatan, Jönköpings kommun
Äldremottagning, Eksjö Vårdcentral
Frivilligverksamhet Eksjö kommun
Träningsviljan, Vetlanda kommun

Ulrika, Joakim, Gunnel

Grupp 2 i Rörelsen

Rehab, Vaggeryds kommun
Ingsbergsgården Nässjö kommun
Bondberget, Jönköpings kommun

Susanne, Helena, Eva

14:25-14:45

Instagram

@doctorelsasadvice

Att bli sjuk när man är äldre

Vad behöver vi i vården tänka på?

Björn Westerlind

&

Julian Pascual Fuentes

Överläkare geriatriska klinken

Länssjukhuset Ryhov

Hälsan 1 Vårdcentral

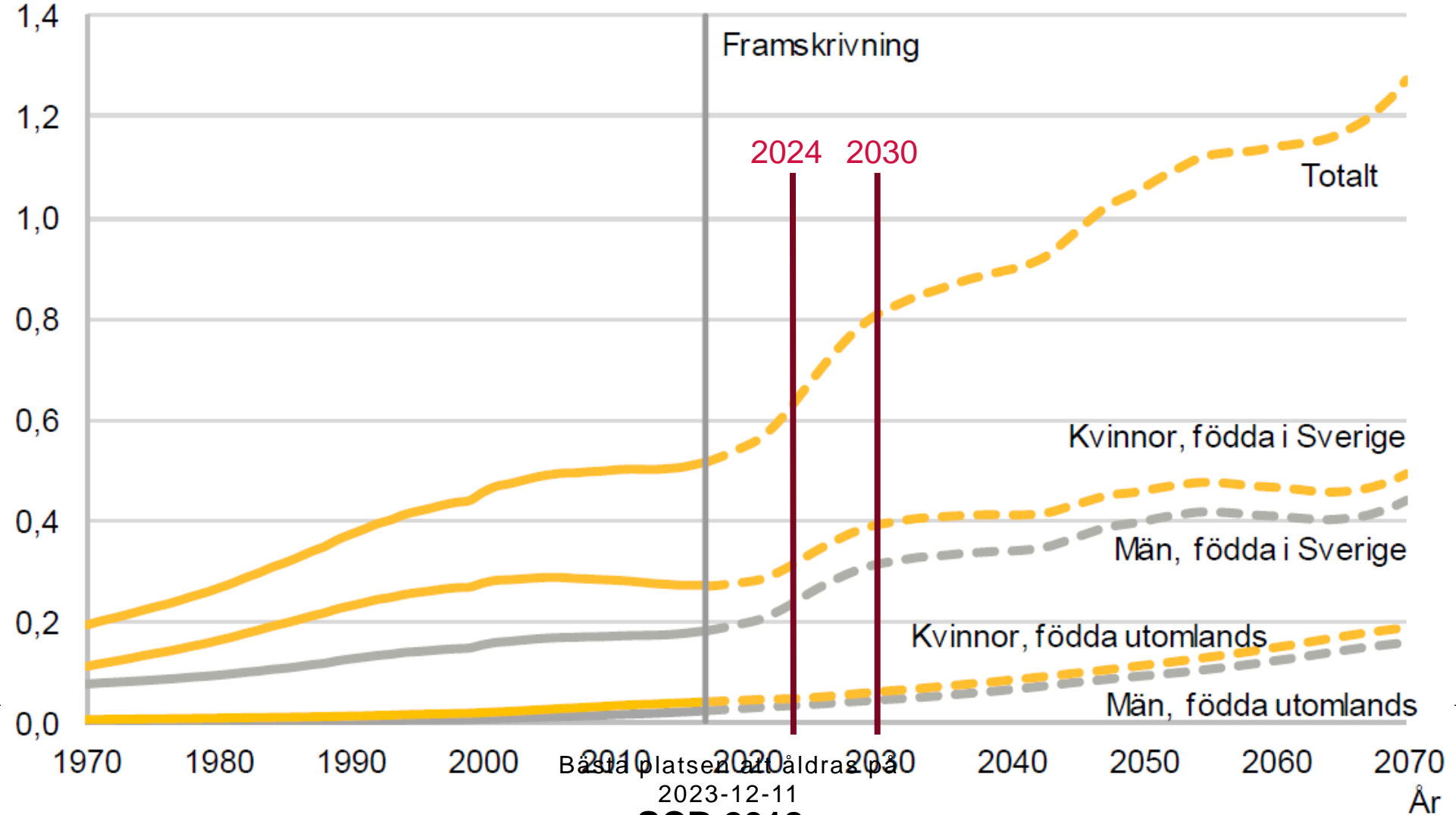
Jönköping

Antal i åldrarna 80 år och äldre efter kön och födelseland 1970–2017 samt framskrivning 2018–2070

*Population aged 80 years and older by sex and country of birth 1970–2017 and
projection 2018–2070. Millions*

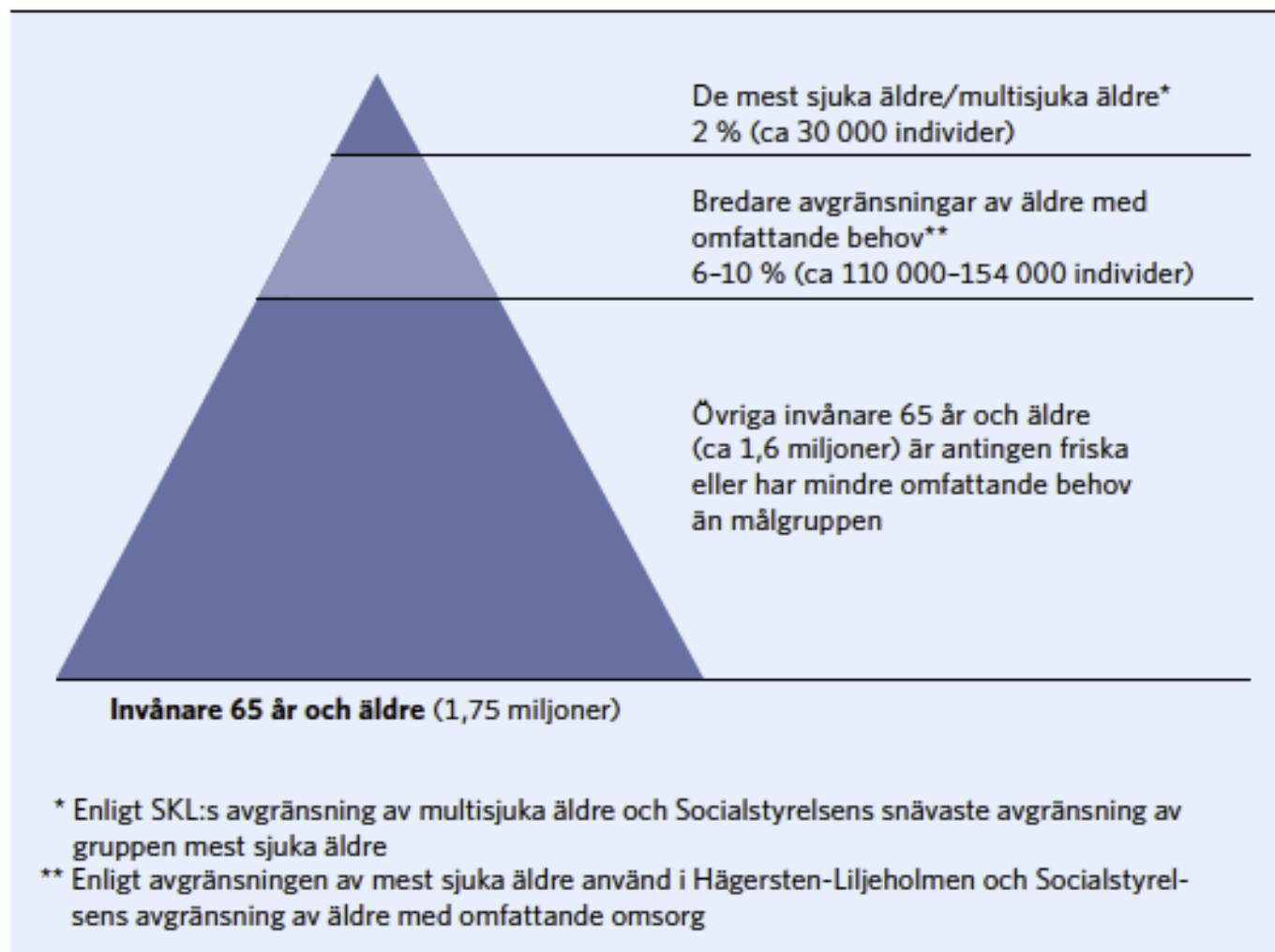
Miljoner

Stora skillnader inom äldregruppen

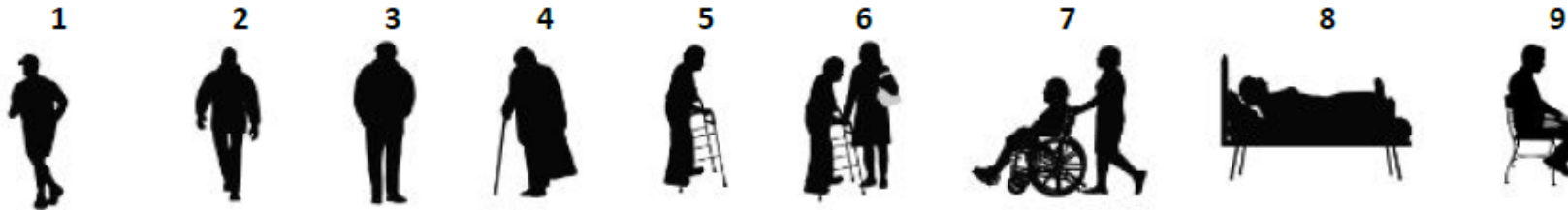
Bästa platsen att åldras på
2023-12-11

Frailty - skörhet

Skörhetsbedömning – Clinical Frailty Scale

- 1. Mycket vital – är stark, aktiv, energisk, motiverad och i gott skick; dessa individer tränar ofta regelbundet och tillhör den grupp som är i bäst form för sin ålder.
- 2. Vital – har ingen aktiv sjukdom, men är i sämre skick än individer i kategori 1. Ofta tränar de i perioder, men inte regelbundet.
- 3. Mindre vital – har välkontrollerade medicinska problem men är inte regelbundet aktiv utöver promenader.
- 4. Sårbar - är inte beroende av andras hjälp i vardagen, men har ofta symptom som begränsar deras aktiviteter. Klagar ofta över att de "saktas ner" och/eller blir trötta under dagen.
- 5. Lindrig skör – rör sig uppenbart långsammare och behöver hjälp med mera krävande dagliga aktiviteter så som tungt hushållsarbete, transporter eller bankärenden och medicinering. Typiskt slutar denna grupp successivt med att handla, laga mat eller gå ut själv. Här ingår även lindrig demens.
- 6. Måttligt skör – behöver hjälp med alla utomhusaktiviteter och hushållsarbete. Inomhus har de ofta problem med trappor, behöver hjälp att tvätta sig och kan behöva stöttning vid exempelvis påklädning. Här ingår även måttlig demens.
- 7. Allvarligt skör – är fullständigt beroende av andra för personlig egenvård oavsett orsak (fysisk eller kognitiv). Trots det framstår de som stabila och utan hög risk att dö (inom ungefär 6 mån). Här ingår även svår demens.
- 8. Mycket allvarligt sköra. Är fullständigt beroende och närmar sig livets slut. De kan i allmänhet inte tillfriskna ens från en lindrig sjukdom.
- 9. Terminalt sjuka. Förväntat återstående livstid mindre än 6 månader oberoende av skörhet och behov av hjälp.

Reproduced from: Geriatric Medicine Research, Dalhousie University, Halifax, Canada. Version 1.2. © 2007-2009. All rights reserved.

Äldre patienter har oftare...

- Flera kroniska sjukdomar
- Kronisk och samtidig akut sjukdom
- Små marginaler
- Allmänna eller otydliga symtom

Vissa allmänna symtom visar på sjukdom men inte på vilken...

- Avmagring/viktförlust
- Intorkning
- Svimning/fall
- Immobilisering
- Gångsvårigheter
- Konfusion
- Inkontinens
- Smärta
- Oro och sömnstörningar

Man i 80-årsåldern

Söker på akutmottagning för yrsel.

- Beskriver ostadighetskänsla som funnits flera månader men ”möjligtvis blivit lite värre”
- Förmaksflimmer, hjärtsvikt, njursvikt, lättare kognitiv svikt.

På akutmottagningen

- Ingen feber.
- Lite biljud över lungorna
- Blodprover:
  - Tecken till kraftig infektion (CRP ca 200)
  - Kraftig njursvikt (Kreatinin ca 400)

Dag 1-2 efter inläggning

- Lungröntgen: Lunginflammation
- Urinodling: Bakterier i urinen
- Hjärtrytmövervakning. Perioder av långsam hjärtrytm
- Blodtrycksfall i stående 116 → 98

- Intravenös antibiotikabehandling
- Diverse medicinöversyn

Dag 3-6 på sjukhus

- Fortsatt stabilisering, så småningom antibiotika i tablettform.
- Välmående men ryggsmärta (sedan tidigare)

Dag 7 på sjukhus

Plötsligt kraftigt förvirrad på efternatten – varför?

- Man finner sämre syrsättning i blodet
- Temp 38 grader.
- Åter stigande CRP → 92 (från 25)
- Återgång till intravenös antibiotika

Dag 8 på sjukhus

- Tecken till kraftig infektion (CRP → 300)
- Bredare antibiotika efter diskussion med infektionsläkare
- Skiktröntgen av lungorna visade vätska i ena lungsäcken
- Utredning visade en abscess (varbildning) i lungsäcken

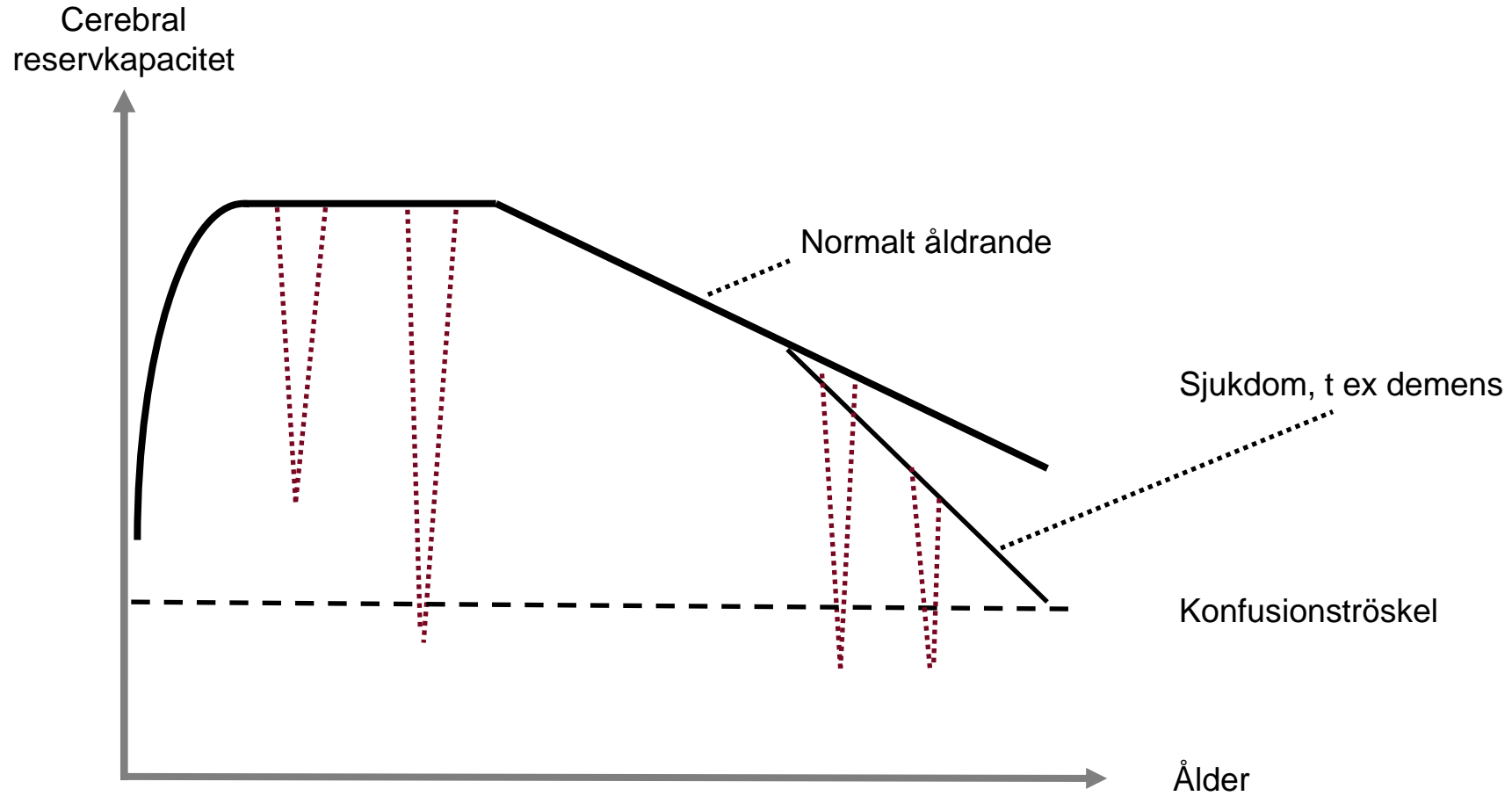
Viktigt!

- En plötslig försämring i tillståndet hos en äldre patient är nästan alltid ett tecken på sjukdom!
- Ju snabbare bakomliggande orsak hittas och behandlas desto mindre risk att tillståndet blir kroniskt.

Exemplet konfusion (förvirring)

- Mindre reservmarginaler för hjärnans funktion

Konfusionströskel - princip

Mindre tydliga symtom hos äldre

Exempel:

- Mindre smärta vid frakturer eller hjärtinfarkt
- Mindre temperaturstegring vid infektioner
- Avsaknad av eller mindre hosta vid luftvägsinfektion

Att beakta vid undersökning av äldre:

- Ta hänsyn till nedsatt syn och hörsel
- Ta hänsyn till långsammare tanke och tal
- Vaga uppgifter kan behöva specificeras. Anhöriga?
- Äldre har ofta tendens att bagatellisera sjukdomssymtom
- Många symtom kan behöva "sorteras"
- En del symtom kan vara missledande
- Alla patologiska fynd tyder ej på sjukdom
- Alla symtom kan inte förklaras av åldern
- Psykiska symtom kan vara uttryck för somatisk sjukdom
- Observans på plötsliga försämringar
- Var noggrann beträffande uppgifter om läkemedel!!!

Om bemötande vid kognitiv svikt

- Stor individ-anpassning och lyhördhet
- Ta tid, skapa lugn, stressa inte
- Tala tydligt och enkelt
- Ge patienten tid att förstå
- Ögonkontakt
- Korrigera eller diskutera inte i onödan!

Vid konfusion/förvirring

- Vårdmiljön jätteviktig!
- Lugn och ro
- Dygnsrytm
- Naturliga funktioner
- Syn och hörsel
- Smärta
- Kända personer
- Återföra till verkligheten

Den geriatriska patienten behöver

- Tid
- Noggrannhet
- Engagemang
- Kompetens
- **Alla i teamet!**

Hur krångligt blev det här nu då?

The characteristic feature of old people is diversity.

There is no homogenous biomass called the elderly.

Bästa platsen att åldras på
Bernard Isaac (1924-1995)

Tack för uppmärksamheten!

bjorn.westerlind@rjl.se

julian.pascual.fuentes@rjl.se

Bästa platsen att åldras på
2023-12-11

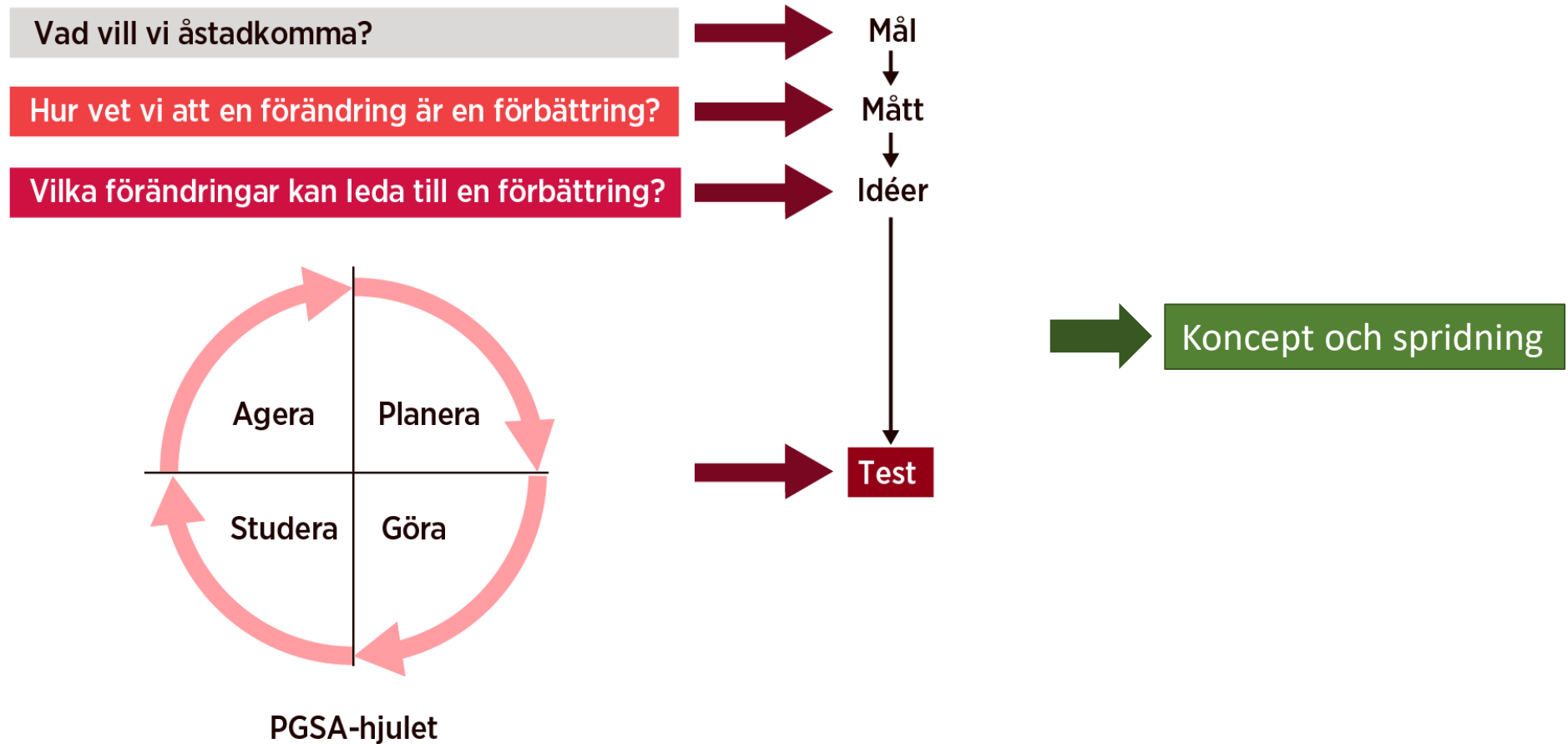
PAUS

Förbättringskunskap del 2

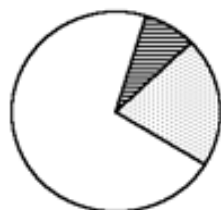
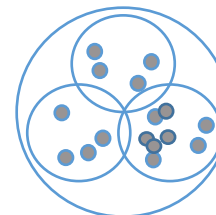
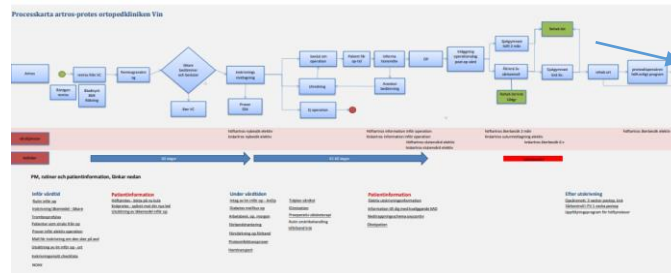

Förbättringsmodellen

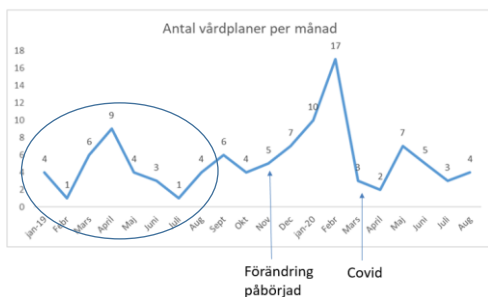
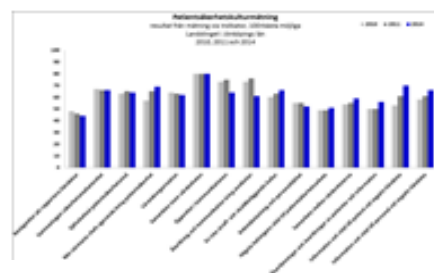

Bakgrund och Baseline/nuläge

Vad säger Esther?

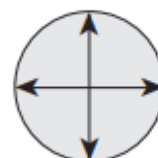

OA
OB
OC

Funktionellt hälsostatus

- Fysiskt
- Mentalt
- Socialt

Kliniskt status

- Proveresultat
- Komplikationer

Kostnader

- Direkta
- Indirekta

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Region
Jönköpings län

		Tolkning/analys	Hur använda
Nulägesbild	1. Beskrivande statistik – tabeller, stapeldiagram, cirkeldiagram	Tolkning möjlig men ej statistiskt underbyggda slutsatser	Genomtänkta tabeller, välja diagram med omsorg utifrån det sammanhang det presenteras i

Formulera mål

En eller två meningar formuleras:

- ✓ För vem/vilka?
- ✓ Hur bra? *Vad ska hända + antal, %, ökas med X, minskas med X...*
- ✓ Uppnått senast tills när? *Datum*

Kolla av att målformuleringen är S M A R T dvs
specifik, mätbar, accepterad, realistisk, tidsatt

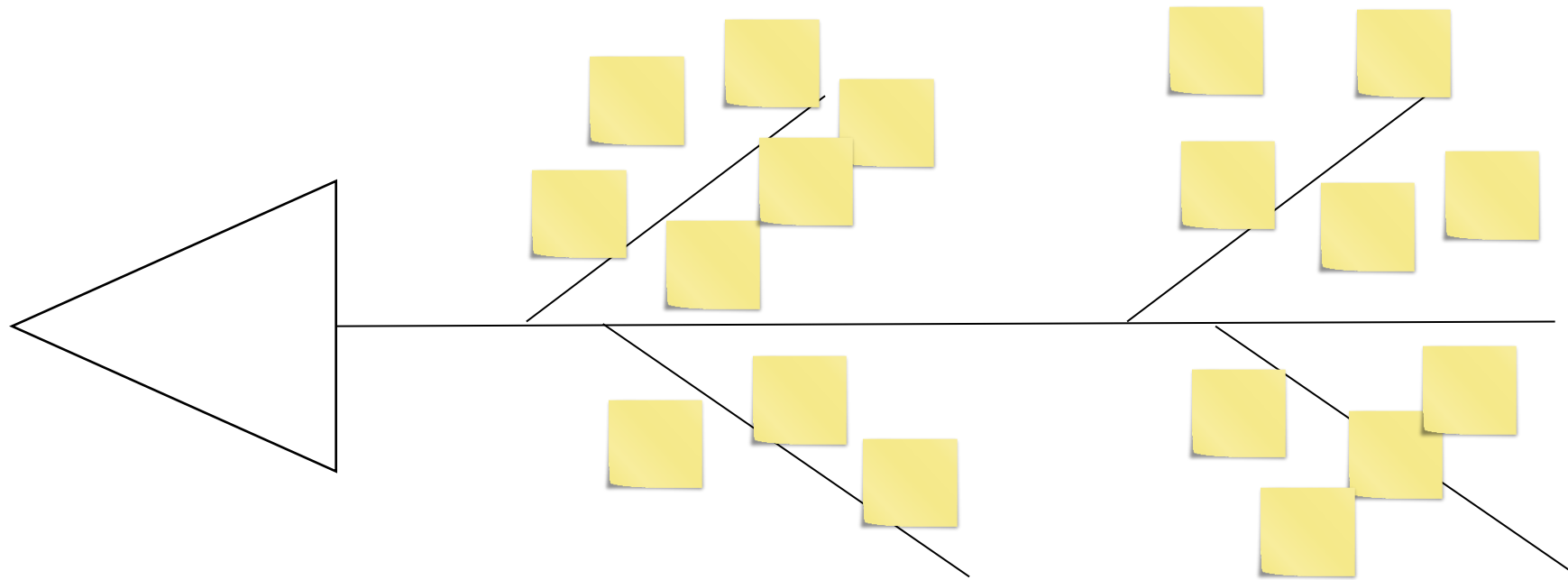

Förståelse – analys av nuläge/baslinje

- Varför är problemet som det är? Varför är vi inte redan i mål?
Fiskbensdiagram
- Vad är det som påverkar att det övergripande målet uppnås?
Påverkansanalys

<https://www.rjl.se/qulturum/utveckla/metoder-och-metodstod/>

Fiskbensdiagram (Ishikawadiagram)

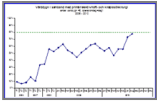

Ishikawa, Kaoru (1985), What Is Total Quality Control? The Japanese Way (1 ed.), Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall,

Påverkananalys

Mål/
målområde

Primära påverkansfaktorer
(2-4)
"Vad?"

Sekundära påverkansfaktorer
"Hur?"

Bennett B, Provost L. What's YOUR Theory? *Quality Progress*. 2015;48(7):36-43.
Langley GJ, et al. *The improvement guide : a practical approach to enhancing organizational performance*. 2nd ed. San Francisco: Jossey-Bass; 2009.
Reed JE, et al. *Designing quality improvement initiatives: the action effect method, a structured approach to identifying and articulating programme theory*. *BMJ Qual Saf*. 2014;23(12):1040-8.

Bästa platsen att åldras på 2023-12-11

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Region
Jönköpings län

Idéer för förbättring

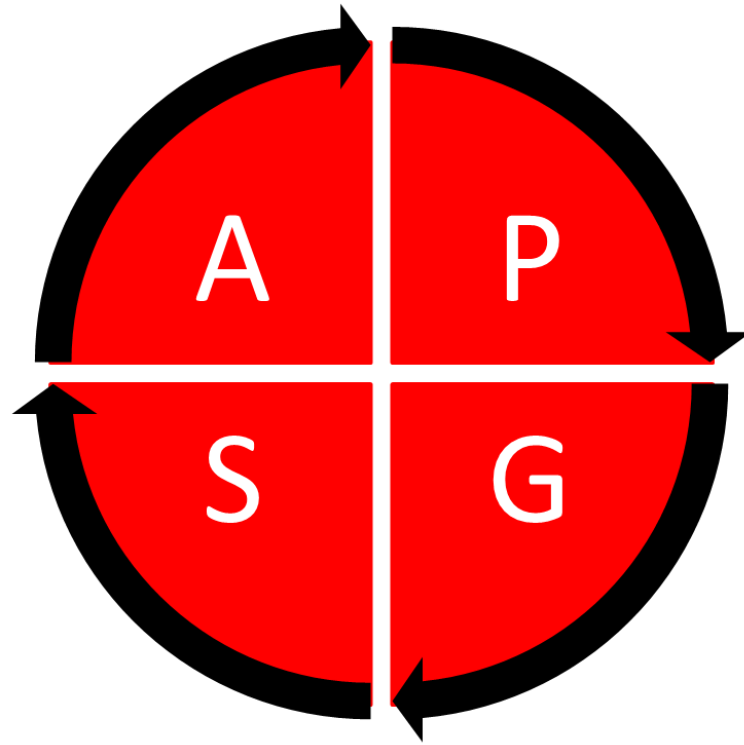
Var, när och hur skapas idéer?

I vilka forum samtalar vi om våra idéer?

Var syns de?

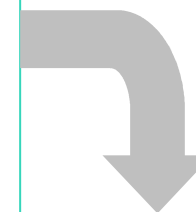

PGSA Planera–Göra-Studera-Agera

PGSA – testa i liten skala

- Ha ett mätbart mål för testet
- Kort tid
- Litet antal inblandade patienter/personer
- Litet antal inblandade personal
- Kostnadsmässigt liten förändring
- Arbetsinsatsmässigt liten förändring
- Känsломässigt liten förändring

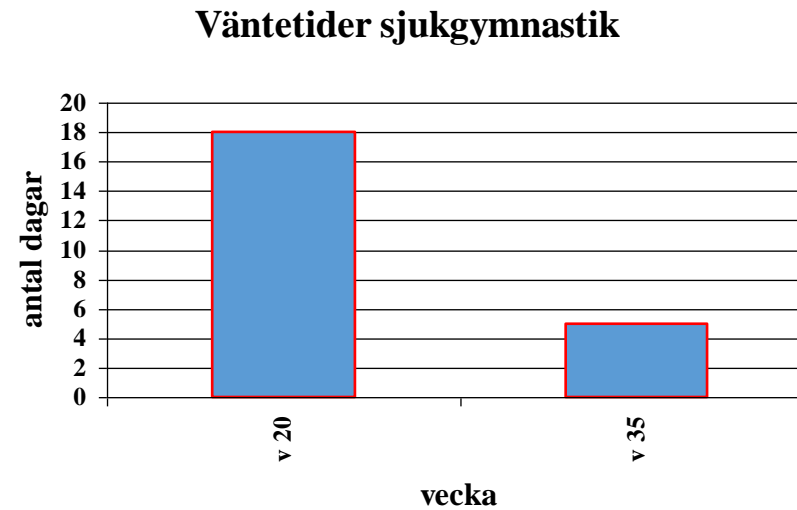

Tillräckligt liten för att genomföra

Tillräckligt liten för att kunna "skrota" eller revidera vid behov

Att mäta över tid

vecka	antal dagar
v 20	18
v 35	5

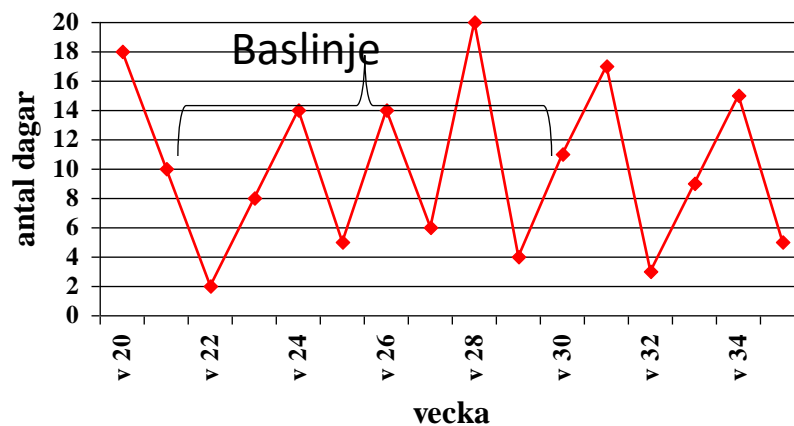

TEST fr o m v 26
Havregrynsgrötsfrukost
HYPOTES
Ökad effektivitet på dagtid ger kortare väntetid

vecka	antal dagar
v 20	18
v 21	10
v 22	2
v 23	8
v 24	14
v 25	5
v 26	14
v 27	6
v 28	20
v 29	4
v 30	11
v 31	17
v 32	3
v 33	9
v 34	15
v 35	5

Väntetider sjukgymnastik

TEST fr o m v 26
 Havregrynsgrötsfrukost
 HYPOTES
 Ökad effektivitet på dagtid ger kortare väntetid

Mall för sammanfattning

 <p>Bästa platsen att åldras på</p> <p>Sammanfattning förbättringsarbete Bästa platsen att åldras på Det här är en mall för att sammanfatta förbättringsarbetet som genomförs i Bästa platsen att åldras på. Diagram och eventuella bilder läggs in som bilaga på sidan 3.</p> <p>Rubrik På förbättringsarbetet</p> <p>Vi som gjort förbättringsarbetet Namn och e-post: Arbetsgivare och arbetsplats:</p> <p>Bakgrund Vad är anledningen till förbättringsarbetet? Varför behövs det?</p> <p>Baslinje Gör en baslinjemätning och beskriv läget innan starten av förändringen. Visa t ex diagram, tabell, citat. Fortsatt mätning görs sedan regelbundet under hela förbättringsarbetet. Beskriv också hur många personer det handlar om. Vilka yrkeskategorier är involverade?</p> <p>Det här vill vi uppnå Det önskade läget med förbättringsarbetet</p> <p>Mål Formulera mening/meningar som beskriver det ni vill uppnå - hur bra, för vem, tills när (SMART)</p> 	 <p>Bästa platsen att åldras på</p> <p>Analys av baslinjen Använd till exempel Fiskbensdiagram och/eller Påverkansanalys</p> <p>Förändringar/tester som har gjorts Vad gjorde ni? Om det är möjligt komplettera gärna med foto</p> <p>Resultat - mätning av förändringen Beskriv resultatet och ha med diagram som visar förändring över tid</p> <p>Målgruppens delaktighet i förbättringsarbetet</p> <p>Så blev det bättre för målgruppen</p> <p>Nästa steg Vad sker med förbättringsarbetet framöver? T ex lärdomar, koncept, spridning, annat?</p> 	 <p>Bästa platsen att åldras på</p> <p>Diagram och eventuellt bilder</p>
---	--	--

Att jobba vidare med till 18 januari

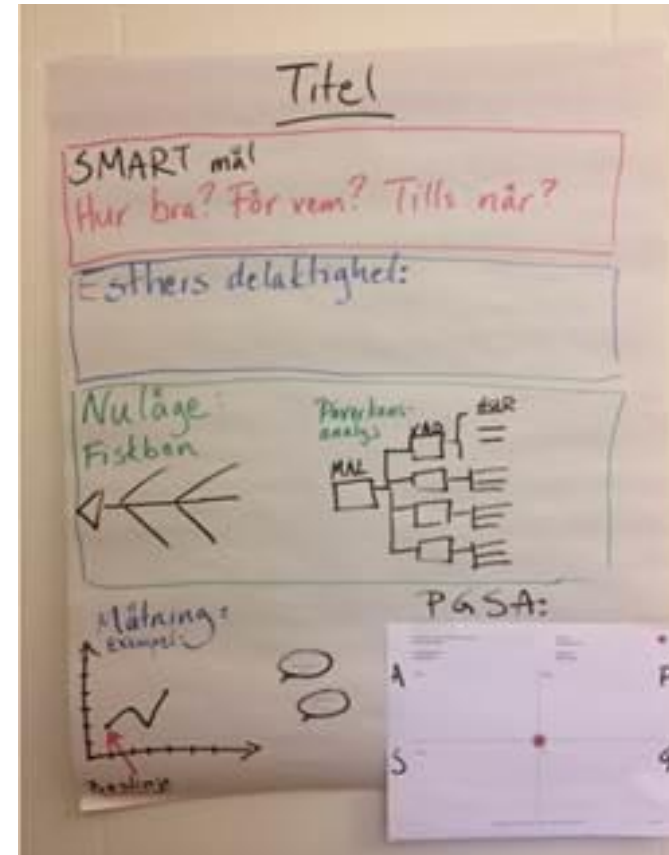
Fortsätt med ert förbättringsarbete.

Gör en blädderblocksaffisch och ta med

Nästa gång blir det postervandring – förbered en 7 min presentation om ert arbete.

Ta hjälp av din coach.

Prata med din chef och dina kollegor om ert förbättringsarbete.

Frågor – smått som stort:

- Ulrika Stefansson (Folkhälsa och sjukvård) ulrika.stefansson@rjl.se
- Joakim Edvinsson (Medicinsk vård) joakim.edvinsson@rjl.se
- Eva Timén (Folkhälsa och sjukvård, sektion Folkhälsa) eva.timen@rjl.se
- Susanne Lundblad (Qulturum) susanne.lundblad@rjl.se
- Helena Blom Håkansson (Kommunal utveckling) helena.blom.hakansson@rjl.se

Administrativa frågor:

- Ulrika Nord Danielsson (Qulturum) ulrika.nord.danielsson@rjl.se

Om du vill

#bästaplatsenattåldraspå

Utvärdering

Håll kameran på
din telefon mot
QR koden:

**Tack för idag
och God Jul!**

Bästa platsen att åldras på 2023-12-11

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Region
Jönköpings län